

Motion till riksdagen 2025/26:4095

av **Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2025/26:235 Skärpta regler om utvisning på grund av brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska krävas systematiska upprepade fall av brott över tid för vilka en mildare påföljd än fängelse i sex månader men strängare än böter döms ut för att dessa ska kunna ligga till grund för utvisning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör åläggas domstolen att ex officio fatta beslut i utvisningsfrågan om rekvisiten är uppfyllda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen avslår förslaget om krav på åklagare att yrka på utvisningsbeslut.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nuvarande krav om ”synnerliga skäl” för att få lättnader för personer som kommit hit innan de fyllde 15 år och har vistats i Sverige i minst fem år bör ersättas med ”särskilt ömmande skäl”, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera hur förslagen förhåller sig till övriga ändringar inom migrationsområdet för att överblicka dess konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För en ordnad och rättssäker migrationspolitik

För Centerpartiet är ordning och reda i migrationspolitiken en grundprincip. Det innebär att ett nej måste vara ett nej, men också att ett ja måste vara ett ja. Den som följer reglerna, arbetar och gör rätt för sig ska kunna veta att det beslut de fått från staten gäller. Vi ser därför med stor oro på hur regeringen och Sverigedemokraterna steg för steg urholkar tryggheten för dem som sköter sig och bidrar. Permanenta uppehållstillstånd ska kunna rivas upp och människor som arbetar och försörjer sig riskerar utvisning på grund av godtyckliga lönegolv. Centerpartiet menar att politiken måste kombinera medmänsklighet med ordning och reda, där den som sköter sig och bidrar till samhället också ska ges en tydlig och trygg väg framåt, inte behöva trippa på tår i osäkerhet för att när som helst kunna utvisas. Regeringen skapar oreda i migrationspolitiken och missar individernas perspektiv, vilket skadar Sverige i grunden.

Centerpartiet har länge förespråkade en ansvarsfull migrationspolitik och stått bakom skärpningar för att säkerställa att personer som begår grövre brott utvisas. Vi röstade för den proposition om utvisning på grund av brott som lades fram 2022 (prop. 2021/22:224) och vi delar regeringens grundläggande princip att brottslighet ska få tydligare konsekvenser för rätten att vistas i Sverige. Personer som begår sexualbrott, våldsbrott, misshandlar, begår bedrägeri mot äldre och skadar andra ska utvisas.

Vi ställer oss därför bakom flera av förslagen i propositionen. Att stärka återreseförbuden, att brottslighetens allvar ges större tyngd i domstolarnas intresseavvägning, att verkställighetshinder inte längre ska beaktas av allmän domstol vid själva utvisningsprövningen samt att uppehålls- och arbetstillstånd upphör att gälla när ett beslut om utvisning vinner laga kraft, är samtliga nödvändiga och rimliga förändringar för en mer ordnad migrationspolitik.

Centerpartiet ser emellertid stora utmaningar i såväl vissa av förslagen som i de lagstiftningsprocesser som präglar migrations- och rättspolitik under förevarande mandatperiod. När omfattande systemförändringar görs utan ett övergripande perspektiv blir resultaten vare sig rättssäkra eller förutsägbara. Att driva igenom omfattande, skarpa och snabba lagförändringar utan stöd i professionen är även förenat med stora risker att skapa migrations- och rättssystem som helt enkelt inte fungerar. Centerpartiet vill lyfta behovet av att uppföljningar görs av effekterna av lagförändringar innan fler systemövergripande förändringar kommer på plats i syfte att skapa träffsäker och

rättssäker lagstiftning. Vi anser även att en utvärdering behöver göras för att överblicka de samlade konsekvenserna. Avslutningsvis ser vi även allvarligt på de avsteg som gjorts i beredningskravet i flertalet lagstiftningsprocesser, något som uppmärksammas av flera remissinstanser.

Vi ser med oro på hur regeringen i flera avgörande delar väljer att helt bortse från den omfattande och tunga kritik som framförts av en rad expertmyndigheter och tunga remissinstanser, inklusive Lagrådet. Att lagstifta på ett sätt som är så uppenbart ogenomtänkt och obalanserat är oklokt, oavsett politikområde. En migrationspolitik måste vara både ordnad och rättvis, men också förankrad i expertkunskap för att vara långsiktigt hållbar och effektiv.

Centerpartiet anser att propositionen innehåller flera delar som är dåligt underbyggda och som riskerar att leda till en rättsosäker och ineffektiv men också omänsklig ordning.

Krav på systematiska upprepade fall vid brott som har en påföljd som är strängare än böter

Regeringen föreslår att tröskeln för utvisning sänks så att alla brott med en strängare påföljd än böter kan ligga till grund för utvisning. Detta innebär att även förhållandevis ringa brott som snatteri, hemfridsbrott eller urkundsförfalskning skulle kunna leda till utvisning. Förslaget innebär därtill att brott som begås av utan uppsåt kan leda till att någon blir föremål för utvisning.

Denna del av förslaget har mött massiv och nästintill enig kritik från en bredd av tunga remissinstanser. Både domstolar som Svea hovrätt och Hovrätten för Västra Sverige, samt Lagrådet, Åklagarmyndigheten och Sveriges advokatsamfund har varnat för att förslaget är ineffektivt och oproportionerligt. Kritiken handlar om att förslaget kommer att leda till ett stort antal nya utvisningsyrkanden, även vid mindre allvarlig brottslighet, som domstolarna i slutändan ändå kommer att ogilla då utvisning inte kan anses proportionerligt vid lindrigare förstagångsbrott. Resultatet blir, som Svea hovrätt framhåller, en ”betydande ökad måltillströmning, högre arbetsbelastning, längre handläggningstider och stora kostnadsökningar för domstolarna” utan någon motsvarande nytta. Brottsförebyggande rådet (Brå) ifrågasätter dessutom de brottsförebyggande effekterna och konstaterar att förslagets effekt på den samlade brottsligheten kan förväntas vara ”minimal”, eftersom en stor majoritet av de som döms för dessa lindrigare brott inte återfaller i ny brottslighet.

Centerpartiet anser att upprepade och systematisk brottslighet ska kunna leda till utvisning. Men att ett enskilt, mer bagatellartat brott ska kunna vara utvisningsgrundande är ogenomtänkt och oproportionerligt. Vi anser därför att de som döms för brott med en påföljd strängare än böter men mildare än sex månader bör krävas att det rör sig om systematiska flertal upprepade brott över tid för att utvisning ska kunna bli aktuell. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En eventuell flytt av utvisningsprövningen måste utredas

I utredningen (SOU 2025:54) och av flera tunga remissinstanser, såsom Åklagarmyndigheten och flera domstolar, har det förts fram att det finns starka skäl att flytta prövningen av utvisning på grund av brott från allmän domstol till Migrationsverket och migrationsdomstolarna.

Centerpartiet ser principiella fördelar med ett sådant förslag. Det skulle vara mer processekonomiskt och effektivt, då migrationsdomstolarna besitter större expertis i migrationsrättsliga frågor. Det skulle även kunna minska mängden parallella rättsprocesser i migrationsärenden. Även Lagrådet menar att regeringen bör ta fasta på utredningens och de tillämpande remissinstansernas uppfattning och i stället för nu aktuella förslag ta fram ett underlag för en sådan reform. Att, som regeringen nu gör, fortsätta bygga på det nuvarande systemet utan att ens utreda detta alternativ är mycket kortsiktigt. Därmed anser Centerpartiet, i likhet med en majoritet av remissinstanserna, att frågan om en eventuell flytt av utvisningsprövningen måste utredas grundligt innan några beslut fattas.

En obligatorisk yrkandeplikt för åklagare är en rättsosäker ordning

Regeringen föreslår en obligatorisk skyldighet för åklagare att yrka på utvisning så snart ett brott är utvisningsgrundande. Åklagaren fråntas därmed all möjlighet att göra en proportionalitetsbedömning. Detta är en märklig och rättsosäker ordning som fått massiv kritik från bland annat Lagrådet, Åklagarmyndigheten och Sveriges advokatsamfund. Flera remissinstanser, bland annat Åklagarmyndigheten, Justitiekanslern, Hovrätten för Västra Sverige, Malmö tingsrätt och Sveriges advokatsamfund, ifrågasätter förslaget förenlighet med åklagares självständiga roll och objektivitetsplikt. Centerpartiet ser allvarigt på att regeringen väljer att gå vidare med ett förslag som så tydligt saknar stöd i professionen.

Risken är uppenbar att allmänhetens förtroende för både åklagare och domstolar skadas när åklagare tvingas framställa utsiktslösa yrkanden som domstolarna sedan regelmässigt avslår. Förslaget skulle dessutom förlänga handläggningstiderna och öka kostnaderna för brottmålsprocessen. Vidare skulle åklagare kunna tvingas yrka på utvisning i situationer där ett sådant beslut skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden, vilket är helt oacceptabelt. Migrationsverket har även påpekat att förslaget kan leda till den absurda situationen att en och samma person meddelas flera parallella utvisningsbeslut.

Regeringens förslag om en yrkandeplikt för åklagare bör därför avslås. I stället anser Centerpartiet att det bör åligga domstolen att ex officio, det vill säga på eget initiativ, pröva frågan om utvisning när de rättsliga förutsättningarna är uppfyllda. Detta var ordningen innan 2022 och är ett betydligt mer rättssäkert och effektivt system. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ändra tidigare "synnerliga skäl" till "särskilt ömmande skäl" för att få lättnader vid utvisning

Propositionen föreslår att de särskilda lättnader som funnits för personer som kommit till Sverige före 15 års ålder och vistats här i minst fem år helt ska tas bort. Tidigare krävdes synnerliga skäl för att utvisa denna grupp, vilket ändrades 2022 till att utvisning endast var möjlig vid brott med ett straffvärde på minst två års fängelse.

Centerpartiet delar bedömningen att anknytning till Sverige i vissa fall har vägt för tungt i förhållande till brottets allvar. Det är därför rimligt att skärpa vissa krav. Att helt ta bort hänsynen till en i princip livslång vistelse i Sverige är dock oproportionerligt. En person som kommit hit som barn och inte har någon koppling till ett annat land befinner sig i en unik situation.

Centerpartiet föreslår därför en balanserad väg. Vi anser att det tidigare kravet på "synnerliga skäl" för att underlåta utvisning för denna grupp ska ersättas med ett krav på "särskilt ömmande skäl". Detta innebär en skärpning jämfört med tidigare lagstiftning, samtidigt som det säkerställer att en stark anknytning till Sverige fortfarande har en viss, men mer begränsad, relevans i domstolens bedömning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Niels Paarup-Petersen (C)

Madeleine Atlas (C)

Ulrika Liljeberg (C)

Anders W Jonsson (C)